158

VI :-
49

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

37 Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI
121

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.EN W.

De omvang en belangrijkheid van het te behandelen onderwerp maakten het noodig, de stof in onderdeelen te splitsen, die, op zich-zelf en in onderling verband beschouwd, de bedoeling des stellers zooveel mogelijk weêrgeven.

Treden wij, bij wijze van inleiding, voor een oogenblik van het uitsluitend militair gebied af, om U onze meening te ontvouwen:

„dat, in het algemeen, de taak van het gezag al meer en meer „ingewikkeld en moeielijk wordt."

Wetenschap en beschaving, die kinderen des tijds, gaan hand aan hand rusteloos voorwaarts.

Zij verbreken langzaam, doch met onweêrstaanbaar geweld, de kluisters van onkunde en bijgeloof, ons door voorgeslachten nagelaten, en ontwikkelen bij den mensch, met toenemende kracht, zoowel het bewustzijn van eigenwaarde, van persoonlijke vrijheid en het bezit van persoonlijke rechten, als den afkeer van moreelen dwang en dienstbaarheid.

Vrijheid, vrijheid is de leus der eeuw, vrijheid van geweten, vrijheid van denkwijze, handelen, doen en laten.

De tijden zijn voorbij, waarin het volk, zonder onderzoek of tegenstand, het hoofd onderdanig boog voor den wil en de bevelen van de overheid.

Edele geboorte, hooge maatschappelijke positie zijn alléén niet meer genoeg, om zich te doen eerbiedigen en de menigte lijdelijk te doen gehoorzamen; thans vordert men rekenschap en verantwoording van elke daad van gezag en eischt, bij allen die over anderen zijn gesteld, en te meer nog naarmate zij hooger geplaatst zijn, een zedelijk overwicht, dat zich alleen door meerdere wetenschappelijke kennis en beschaving en andere uitstekende moreele hoedanigheden kan vestigen.

Die richting des tijds heeft onmiskenbaar hare goede zijden.

Zij voert een onafgebroken strijd tegen willekeur en verkrachting van het recht, tegen het nepotisme, gunstbetoon en andere gebreken van een autocratisch bestuur.

Aan haar is het te danken, dat, geleidelijk bij alle beschaafde volken, mildere beginselen in de uitoefening van het gezag en der rechtsmacht op den voorgrond zijn getreden, en de overoude gebruiken en tradities van brutaal geweld al meer en meer worden verdrongen, of althans, waar zij nog worden aangetroffen, hooge afkeuring ondervinden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In het kort, zij streeft naar een edel doel: één gelijk recht voor allen, een recht gegrond op de rede en de menschelijkheid.

Doch er is ook eene droevige keerzijde aan de medaille, en wel, dat bij de meerdere ontwikkeling des volks en ondanks de meerdere beschaving, het gevoel van zedelijkheid, van moraliteit, niet in gelijke mate toeneemt.

Het godsdienstig gevoel is, vooral in de latere tijden, door de mannen der wetenschap, door onderzoek, door het streven naar de waarheid en ook door andere oorzaken op ernstige wijze aangetast en geschokt; en daar de godsdienst nog de voornaamste bron der zedelijkheid was, kan men aannemen, dat ook deze afneemt en verzwakt.

Wij zien scherpe vernuften hun talent misbruiken, om de handelingen van het gezag voortdurend te gispen en in een ongunstig daglicht te stellen.

Niet altijd staan waarheidsliefde en belangeloosheid daarbij op den voorgrond, en menig woord doet, even als menige daad, onwillekeurig aan de spreuk denken: *„ôte-toi de la, afin que je m'y mette."*

Het vernuft heeft altijd gretige ooren gevonden; wegslepende, boeiende taal, schoone woorden vinden nog steeds een toejuichend publiek; of er de waarheid in ligt wordt dikwerf over het hoofd gezien, mits men slechts bedacht zij in den geest der toehoorders te vallen.

Verkondig bijv. heden en morgen, of met eenige tusschenruimte, twee lijnrecht tegenoverstaande stellingen, draag echter zorg in beide van miskenning der rechten van den mensch te gewagen, wier verdediging ge op u neemt, vergeet vooral niet het bestaande af te keuren en eenige minachting te doen blijken voor het talent en de geschiktheid van anderen — in de eerste plaats van degenen die gezag voeren — en ge kunt in beide gevallen nagenoeg zeker zijn van een ongehoord succes bij een groot deel van het publiek.

Wij zien er, die, om hun doel te bereiken, voor niets terugdeinzen, die bijv. aan de menigte eene vrijheid voorspiegelen, die onbestaanbaar is met de natuurlijke wetten der samenleving en in strijd met de onmisbare orde in een gevestigd staathuishouden; een onbereikbaar idéaal, even dwaas na te jagen, en even onmogelijk te bestendigen, als in het laatst der vorige eeuw het fransche *„liberté, „egalité, fraternité."*

Daarbij komt, dat de beschaving in de standen des volks niet gelijkmatig doordringt en dat, over het algemeen, de lagere klasse in eene ruime mate van onwetendheid en ruwheid blijft voortleven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De minder verlichte volksklasse, die zoo gaarne de gebreken der andere standen overneemt en zoo gaarne, zonder verder onderzoek naar de taal der vrijheid luistert, voegt zich lijdelijk naar het gegeven voorbeeld en schaart zich gemakkelijk aan de zijde der oppositie.

Aan het denkbeeld van persoonlijke vrijheid en rechten wordt allicht eene ongeëvenredigde uitbreiding gegeven; wordt ook het bewustzijn van eigenwaarde te hoog opgevoerd — waardoor zij in eigenwaan ontaardt, die als van zelve geringschatting der waarde en verdiensten van anderen in zich sluit — dan vermindert gaandeweg het gevoel van ondergeschiktheid en houdt eindelijk geheel op te bestaan: men komt voor zijne ware of vermeende rechten met alle macht op, doch bekommert zich minder om zijne verplichtingen, en ontstaat eene neiging om de keten der maatschappelijke orde te verbreken en wij zien de spreuk: »geeft den keizer wat des keizers is" en met haar den eerbied voor het gezag verloren gaan.

Frankrijk, door velen het brandpunt der beschaving geacht, heeft ons nu gedurende eene eeuw het voorbeeld van dergelijken toestand gegeven.

Wij willen de gebreken en tekortkomsten der zich opvolgende regeeringen gedurende dat tijdvak niet verbloemen, doch wij zagen er het volk steeds gretig het oor leenen aan opruiers en aanstokers tot verzet, tot ondermijning van het wettig bewind.

Noch republiek, noch koningschap of keizerlijke waardigheid bleken tegen dien aandrang bestand, al waren zij niet lang te voren door den wil des volks plechtig uitgeroepen.

Vroeger waren het Danton, Marat, Robespierre en anderen, die, op welke wijze dan ook, aan het bewind kwamen; thans is het genoeg, dat een Jules Favre, een Gambetta, een Rochefort zich aan het hoofd der beweging stellen, om het staatsbestuur omver te werpen en zich-zelven met het hoogste gezag te bekleeden.

Het is waar, dat de omstandigheden lang niet dezelfde zijn en dat bijv. de guillotine thans niet werkt; doch zoo dit voor meerdere beschaving pleit, de tegenwoordige toestand bewijst niets voor de zedelijkheid: de volksleiders laten nu hunne tegenstanders eenvoudig op groote schaal fusilleeren, een middel, om zich van zijne antagonisten te ontdoen, dat meermalen in Frankrijk is waargenomen.

Doch niet alleen bij de Franschen is de u vorenomschreven zucht tot verzet waar te nemen; men ziet er in alle beschaafde landen de kiemen van, hier meer daar minder ontwikkeld, al zijn de oorzaken dikwerf verschillend en de gevolgen niet overal even bloedig.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Beschouw de geschiedenis van Spanje, Italië, Portugal, Engeland, Amerika.

Men ziet gaandeweg een voortdurenden strijd tusschen het volk en het gezag, den strijd der democratie met hare satellieten, het socialisme en het communisme, tegen de regeering; een strijd, die, naarmate het volk nog meer of minder aan orde en eerbied voor de wet is gehecht, ook evenredige vormen aanneemt.

De financiëele achteruitgang des lands, de mindere welvaart der bewoners, worden bijv. steeds aan de regeering geweten, soms niet ten onrechte; doch niet overal draagt de regeering de schuld, die veeleer te zoeken is in de eischen en behoeften des tijds en in de gebreken des volks zelven: zucht naar weelde en gemak, het hooger willen vliegen dan de vleugels reiken.

Ook in Nederland is die toestand waar te nemen; nu de tijden voorbij zijn, waarin bijv. in den handel op gemakkelijke wijze tonnen schats konden worden vergaard, nu daarentegen de prijzen der levensbehoeften zijn gestegen, neemt de oppositiegeest meer en meer toe, en, ofschoon het koningschap bij ons nog nimmer ernstig werd aangerand, ziet men toch de daden der hooge regeering, zoo van een liberaal van als een behoudend kabinet, steeds aan de heftigste tegenstand en critiek onderworpen. Het eene kabinet voor, het andere na wordt genoodzaakt af te treden — soms meermalen in een jaar — zonder dat het den tijd heeft gehad de voorheerschende regeeringsbeginselen geheel tot uitvoering te brengen, of de uitkomsten daarvan te doen beoordeelen.

Zien wij dergelijke reactie tegen het hoogste staatsbestuur, het bijdt geen twijfel of de autoriteiten, aan wie de regeering een gedeelte harer macht moet overdragen, moeten nog in grootere mate den invloed daarvan ondervinden en, zoo afdalende, omvat zij alle schakels der hierarchie.

Wij herhalen na deze inleiding: dat de taak van het gezag al meer en meer moeielijk en ingewikkeld wordt.

Keeren wij thans meer bepaald op het militair terrein terug, tot de ontwikkeling van het gevoelen:

„dat die algemeene geest van oppositie, die minachting voor het prestige en het beleid der bestuursmannen, waarvan hierboven is gesproken, en de genoemde gebreken des volks, niet zonder invloed blijven op den geest, het gehalte en de discipline bij de daaruit gevormde legers."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Reeds van overoude tijden geven de legers den zedelijken toestand der natiën, waaruit zij gevormd zijn, getrouw terug.

De barbaarschheid der Wandalen in de oorlogen der 3e, 4e en 5e eeuw en sedert spreekwoordelijk geworden, leert ons het karakter van dien volkstam kennen; de horden van koning Attila geven ons een denkbeeld van de ruwheid der Hunnen; het leger der oude Romeinen, krachtig en gevreesd zoolang de strenge zeden des lands gehandhaafd bleven, verviel en hield daarin gelijken tred met het moreele verval der natie.

Doch waartoe nog meer voorbeelden uit de oudheid, als wij ze nog dagelijks bevestigd zien.

De nieuwste geschiedenis, die van den jongsten oorlog in Europa, wijst ze ons als met den vinger aan.

Vergelijk den geest bij het fransche leger en die der duitsche heerscharen.

Wij behooren niet tot degenen, die, in den tegenspoed der fransche wapenen, aanleiding vinden daarbij alles af te keuren en daarentegen de hoedanigheden der tegenstanders hemelhoog te prijzen.

In dapperheid, trotseering van allerlei gevaren, tot doodsverachting toe, laten wij beiden recht wedervaren. Ook het minder beleid, dat dikwerf de krijgsbewegingen der Franschen heeft gekenmerkt, doet aan het gehalte des legers niets af.

Het miste een geniaal hoofd, een krijgsgenie, een Napoleon den Ie, en naast hem de beproefde generaals van het eerste keizerrijk, die het algemeen vertrouwen bezaten; de groote fout lag bij dezen oorlog in het tegenwoordig krijgsbestuur en in de slechte krijgsregeling.

Zijn althans de berichten waar, die tot ons overkwamen, dan zien wij bij de Franschen vele voorbeelden van gemis aan krijgstucht, van gebrek aan eerbied voor het gezag, kortom dan liet de discipline veel te wenschen over, wat vooral in tegenspoeden allerverderfelijkst op de waarde van het leger terugwerkt.

Van de Duitschers daarentegen meldt men ons een geest van samenwerking, eene zucht tot orde en steuning van het prestige der bevelhebbers, die, bij het uitstekend krijgsbeleid dezer laatsten, het leger onweêrstaanbaar en onoverwinnelijk hebben gemaakt.

Op het gebrek aan krijgstucht bij de Franschen is meermalen door hunne eigene generaals gewezen.

De generaal Bardin schreef op bladz. 1917 van zijne *„Dictionnaire de l'armée de terre"*:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„Soit faute de dispositions naturelles de la part des Français, „soit malhabilité de la part de leurs chefs, la discipline est un „fruit, qui n'a jamais pu mûrir entièrement sur notre sol."

In den *„Spectateur militaire"* van 15 April 1867 vinden wij een dergelijk gevoelen van den generaal d'Azémar; zijne meening, kort te zamen gevat, is: „dat de Franschman de ware militaire geest, „die vooral onbeperkte gehoorzaamheid en taaie volharding in zich „sluit, thans niet meer bezit, ofschoon de strijdlust der oude Gal„liërs hem eigen is gebleven."

Ook de generaal Trochu heeft in 1868 met klem op de gebreken der fransche krijgsmacht gewezen.

Wat heeft men gedaan om dien toestand te verbeteren?... niets!... Trochu viel zelfs in ongenade.

Nu is het U bekend, dat bij het fransche leger een soort van *„laisser aller"* heerscht, eene losheid en onverschilligheid in den dienst, die met goede begrippen omtrent de krijgstucht moeielijk te rijmen zijn.

In 1867 zag men te Longchamp, bij het défileeren der troepen voor de keizers van Frankrijk en Oostenrijk, de Zouaven met de pijp in den mond aanmarcheeren, de pijp werd voor de standplaats der vorstelijke personen even achtergehouden en onmiddellijk daarna ging men weder aan het rooken.

Buiten dienst ziet men eene voor ons onbegrijpelijke gemeenzaamheid in den omgang tusschen meerderen en minderen, enz.

Men heeft, naar het schijnt, zoo op de bekende dapperheid, het élan en de onoverwinnelijkheid der soldaten gerekend, dat de krijgstucht niet zoo ernstig meer werd geteld, en deze is toch een hoofdfactor bij krijgsoperatiën.

Bij de Duitschers heeft men steeds eene groote mate van eerbied voor de wet en de overheid opgemerkt, al is het juist wat generaal Knoop in zijn jongste opstel in den „Gids" (aflevering van 1 Februari 1871) betoogt: dat hunne onderdanigheid en gedweeheid voor het gezag naar ons begrip zekere grenzen overschrijdt, en men dáár te lande de ware vrijheid niet moet zoeken.

Zeker is het, dat de geaardheid der beide volken ook nu weder in hunne legers is teruggevonden.

Wij vereenigen ons te dien opzichte met de beschouwingen, in eene onlangs uitgekomene brochure voorkomende („Mac Mahon's marsch van Châlons naar Sédan" door den 1sten luitenant der ned. infanterie A. J. G. W. von Motz).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wij lezen daar o. a.:

„De ongelukkige fransche krijgsgevangenen kunnen van hun ver-„blijf in Pruisen gebruik maken om te leeren waardeeren, welke „kracht een land ontwikkelen kan, waar het gezag en de wet wor-„den geëerbiedigd, en waar de militaire en vaderlandslievende geest „boven alle ondergeschikte belangen en meeningen gesteld is."

Verder:

„Zoolang in Frankrijk het openbaar gezag geëerbiedigd werd, was „ook het leger in staat eene krachtvolle houding aan te nemen; „maar toen allengs de drukpers en de spreekgestoelten het gezag „kwamen verzwakken en ondermijnen, toen kon het niet anders of „het leger moest daarvan de terugkaatsing ondervinden" (*).

Door U te wijzen op het verschil tusschen de legers der beide natiën, die thans voor de krijgshaftigste in Europa doorgaan, vermeenen wij voldoende de vorenaangegeven stelling te hebben toegelicht, kort te zamengevat in dezen regel: dat de krijgsmacht ten allen tijde de spiegel is der zedelijke hoedanigheden van het volk, waaruit zij is samengesteld.

Wij maken er nog de gevolgtrekking uit: dat, bij de toenemende oppositiegeest der natiën, in de eerste plaats een bijzonder toezicht op de legers noodig is, en men daarbij met strenge hand aan goede wetten moet vasthouden; ook, dat veel doorzicht, kennis en schatting van den actuëelen toestand worden vereischt, om in de ure des gevaars de teugels van het gezag niet onverwacht te zien breken.

In tijden van nood oogst men wat men gezaaid heeft, en blijkt het, in welke mate de liefde tot orde, de gewoonte om te gehoorzamen en het vertrouwen in zich-zelven en op anderen zijn aangekweekt.

Beschouwen wij nu den toestand van het indische leger met opzicht tot de krijgstucht.

Er is geen leger, behalve wellicht het noord-amerikaansche, waarbij het blanke element voortdurend uit zooveel verschillende landaarden en bestanddeelen is samengesteld als het onze, en waarin de buitenlanders op zoo ruime schaal vertegenwoordigd zijn.

Men vindt in andere landen en koloniën ook vreemdelingen onder de vanen, doch bij wijze van gedeeltelijke aanvulling; het nationaal element heeft er steeds een belangrijk overwicht.

Bij ons is het juist omgekeerd.

(*) Zie militair tijdschrift 1871 blz. 90.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Nemen wij de statistiek van het jaar 1860. Wij vinden op ult. December 1860, bij eene legersterkte van 12447 europeesche onderofficieren en manschappen:

6422 Nederlanders,
1396 Duitschers uit de verschillende staten,
1228 Belgen,
2109 Zwitsers,
596 andere Europeanen: Noren, Denen, Engelschen, Italianen, Russen enz.,
156 blanken in Nederlandsch-Indië geboren,
540 kleurlingen.

Wijders telden wij toen in de sterkte van het leger:

330 Afrikanen,
1189 Amboinezen en
15073 andere inlanders: Javanen, Madurezen, Maleiers, Boeginezen (Makassaren).

In het geheel dus eene krijgsmacht van 29039 hoofden, waaronder slechts 6422 geboren Nederlanders.

Blijkens het laatst ingediend koloniaal verslag waren er, op ult°. December 1869, bij eene sterkte van 12064 europeesche militairen:

8067 Nederlanders,
1069 Duitschers,
414 Belgen,
712 Zwitsers,
314 andere Europeanen,
426 blanken in Nederlandsch-Indië geboren,
1062 kleurlingen.

Wijders had men toen:

445 Afrikanen,
831 Amboinezen en
14190 andere inlanders.

Ofschoon dus het aantal Nederlanders in de laatste jaren beduidend is toegenomen, is het toch wel nagenoeg zeker, dat Nederland alleen nimmer vrijwilligers genoeg zal opleveren, om het Europeesch gedeelte des legers voltallig te houden; wij hebben dus suppletie van elders, werving van vreemdelingen noodig.

Zien wij eerst wat Nederland ons zendt, en gaan wij daarna het gehalte der buitenlanders na.

Als een gevolg der bij ons bestaande wetten op het stuk van landsverdediging en dienstplichtigheid, die den weg openen tot af-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

koop door het stellen van nummerverwisselaars en plaatsvervangers, ziet men den welopgevoeden, welgezeten burger zich veelal aan den dienst onttrekken.

Hiervan wordt bij den weinig militairen geest der natie een ruim gebruik gemaakt, en zoo komt in Nederland, over het algemeen genomen, het onbeschaafde gedeelte der bevolking onder de wapenen, met uitzondering nogtans van een betrekkelijk klein getal jongelieden, dat in den dienst carrière tracht te maken.

Art. 177 van onze grondwet luidt:

„Het dragen der wapenen, tot handhaving der onafhankelijkheid „van den staat en tot beveiliging van zijn grondgebied, blijft een „der eerste plichten van alle ingezetenen."

Die schoone woorden blijven eene doode letter, want de militiewet laat de meest uitgebreide afwijking toe door het stellen van remplaçanten, en wat heeft men aan wetten, die met de eene hand een schoon beginsel vasthouden, doch met de andere weder loslaten?

Ge zult zeggen „dat art. 177 is voor oorlogstijd, als het gevaar „naakt"; wij antwoorden: wilt ge tegenwoordig wachten tot de oorlog ophanden of uitgebroken is, dan komt ge veel te laat.

Art. 44 onzer staatsregeling van 1798 was op dat punt vrij wat duidelijker, het luidde:

„Ieder Bataafsch Burger is verpligt tot dat einde de Waapen„nen te dragen, en zig op de rol van Waapenvoerende Burgeren „te doen inschrijven."

Ziedaar ten minste een beginsel van algemeene dienstplichtigheid, dat voor geene uitzonderingen vatbaar schijnt.

Wij zien dus in Nederland voornamelijk het onbeschaafde en moreel minder ontwikkelde gedeelte der bevolking in het leger; de nieuwelingen brengen, bij veel goeds, toch ook de ondeugden van hunnen stand mede; eene neiging tot misbruik van sterken drank en zekere gemeenheid van taal en zeden, die bij vele vreemdelingen ongunstig afsteekt, enz.; een deel daarvan komt naar Indië en maakt de kern van de indische krijgsmacht uit.

Het andere gedeelte der europeesche krijgsmacht wordt uit den vreemde getrokken.

Daaronder bevinden zich lieden van allerlei stand en professie; gewezen officieren en advocaten, voormalige studenten, naast marskramers en daglooners, die elders hun brood gingen zoeken. Zonen van goeden huize, die hunne carrière gemist hebben, voor wie

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

Indië dikwerf een laatste toevluchtsoord is, deserteurs, leden van wegens slechten geest ontbonden wapenkorpsen (Napelsche Zwitsers), revolutionnaire heethoofden, die hun land moesten verlaten; wij hebben er met echte en valsche namen, aristocraten, leden van beroemde europeesche geslachten, naast de zoogenaamde kinderen des volks.

Allen voeren in hun vaandel het "*Ubi bene, ibi patria*"; niemand zal toch beweren, dat zij uit liefde voor ons hier komen vechten of offeren aan het klimaat; zij trachten hun lot te verbeteren, en gaat dit bij ons niet vlot, welnu, dan verlaten zij den dienst zoodra mogelijk en beproeven hun geluk elders: sommigen trachten zich door ware of voorgewende lichaamsgebreken te doen afkeuren, anderen laten zich door hunne familie reclameeren, enz. enz.; lukt hun ook dit niet, dan wordt een deel recalcitrant en een grooter deel onverschillig omtrent al wat gebeurt; er behoort eene zeldzame sterkte van karakter toe, om den tegenspoed of de vernietiging van vooruitzichten voortdurend het hoofd te bieden.

Wij willen door het vorenstaande volstrekt niet te kennen geven, dat men geene degelijke elementen onder de vreemdelingen vindt; integendeel, velen hebben eene uitstekende wetenschappelijke opleiding genoten, velen bewijzen in garnizoen en te velde uitmuntende diensten, daaronder zijn werkelijk mannen van eer en een groot aantal hunner namen vindt ge in onze officiersranglijst terug; namen van mannen, die al onze achting, al onze sympathie verdienen en bij steller dezes, doch wat oneindig meer zegt, bij het gansche leger hoog staan aangeschreven.

Wij bedoelden hierboven voornamelijk degenen, Nederlanders en vreemdelingen, die geen carrière kunnen maken, en dat is natuurlijk verreweg het grootste deel.

Deze vereischen in de koloniën een bijzonder toezicht, eene bijzondere wijze van omgang.

Zij zijn het die, in den regel, om de woorden van generaal Knoop te bezigen, de aanwending van een ijzeren krijgstucht noodzakelijk maken, en waaronder men, wat trouwens niet verlangd kan worden, geene engelen of heiligen moet zoeken. (Krijgs- en geschiedkundige geschriften, IVe deel.)

Nu een woord over onze inlandsche troepen.

Deze worden uit alle oorden van den archipel bijeengebracht en missen bij hunne indiensttreding alle denkbeelden van orde en tucht; zij moeten tot gehoorzaamheid en plichtsbetrachting voortdurend

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

worden aangehouden; velen kunnen slechts door vrees of vertoon van macht worden geregeerd, wat overigens in den aard der meeste Oostersche volken ligt.

Hun gehalte is in de laatste 20 jaren veel verminderd.

Sedert de gouverneur-generaal Duymaer van Twist in 1852 terecht een einde maakte aan de verfoeielijke kunstgrepen, die bij de inlandsche werving in practijk werden gebracht: bijv. dobbelspel; sedert dien tijd is men in een ander gebrek vervallen, en komen gemeenlijk de slechtsten uit de verschillende dorpen en dessa's tot den militairen stand over.

Het civiel bestuur, dikwerf vertegenwoordigd of althans voorgelicht door het inlandsch dorpshoofd, geeft een certificaat van goed gedrag af en de man is soldaat.

Ge begrijpt wel, dat de dorpshoofden de goede, ijverige ingezetenen, de flinke, rustige landbouwers niet gaarne missen, doch daarentegen met alle liefde de gelegenheid aangrijpen, om de slechte sujetten, de zoogenaamde bangsats, uit hunne dessa te weren. Bestaat al bij de eerstbedoelden neiging om soldaat te worden, zij werken dit met alle kracht tegen; aan de laatsten wordt echter dikwerf de keuze gelaten, om dienst te nemen of voor den landraad te worden getrokken.

Vermits bij onze inlandsche huishouding eene goede contrôle daarop moeielijk valt en het civiel bestuur er gewoonlijk ook niet de minste zorg voor heeft — het heeft wel wat anders te doen — zien wij voor het meerendeel het slechtste gedeelte der bevolking onder de wapenen komen.

Aan ons kader, aan onze officieren is de taak weggelegd, die menschen te verbeteren en tot goede soldaten te vormen, en dat dit slechts bij de minderheid geheel gelukt is u genoegzaam bekend.

Nu zoude men meenen, dat bij eene samenstelling en een gehalte als ik u in de vorige bladen omschreef, ook bij het leger bijzonder strenge en volledige wetten op het stuk van krijgstucht en ondergeschiktheid moesten bestaan, en de rechter met strenge hand aan de daarin weggelegde beginselen vasthield.

Niets is minder waar.

Er is wellicht geen leger, waar de wetten naar de tijdsomstandigheden zooveel te wenschen overlaten en waarbij in de toepassing de meeningen zoozeer uiteenloopen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Buitendien wordt bij de uitlegging en de toelichtingen, die de rechter er aan geeft, met zooveel zachtheid en meêgaandheid ten opzichte der ondergeschikten te werk gegaan en het humane beginsel zoo sterk vertegenwoordigd, dat het onzes inziens de grenzen eener beredeneerde philantropie hier en daar overschrijdt.

Onze rechtspleging, ons crimineel wetboek en reglement van krijgstucht dateeren van 1814 en zijn dus bijna 60 jaren in werking. Zij zijn verouderd, doch bovendien in hooge mate onduidelijk of dikwerf voor verschillende uitleggingen vatbaar, en, wat nog meer zegt, zij zijn ingericht voor het nationale leger in het moederland.

Men heeft in der tijd geadviseerd ze eenvoudig van kracht te verklaren voor het leger in de koloniën, zonder op het beduidend verschil van toestanden genoegzaam acht te slaan; alleen is, voor zooveel het C. W. betreft en enkel ten opzichte der toepassing van eenige daarin voorkomende straffen, „die, uithoofde van het klimaat „of andere omstandigheden niet zonder inconveniënten zouden kunnen worden geapplicéerd," den gouverneur-generaal vrijheid tot wijziging gelaten.

Een gevolg daarvan is geweest, dat sedert 1815 een tal van toelichtingen en ampliatiën op de drie wetboeken zijn moeten worden ingevoerd, die, voor zooverre zij bijv. alleen in de algemeene orders voor het leger zijn opgenomen, volgens den rechter geene kracht van wet hebben.

Een lezenswaardig betoog over dit onderwerp is te vinden in de tiende aflevering (October 1870) van het „Tijdschrift voor Nederl.-Indië". Mr. C. P. K. Winckel heeft daarin, naar veler meening, het onvoldoende onzer militaire rechtspleging duidelijk aangetoond.

Om u een voorbeeld aan te halen van de tegenstrijdigheid in beginselen, die uit de dubbelzinnigheid of onvolledigheid der wet voortspruit, wijzen wij u op de artikelen 15, 16, 17 en 18 der rechtspleging bij de landmacht; volgens den heer Winckel de vier „schrale" artikelen, die het recht van reclame over opgelegde disciplinaire straffen bevatten.

Wat is namelijk gebeurd?

De algemeene order No. 9 van 1849 § 15 geeft, op gezag der missive van het hoog militair geregtshof van Nederlandsch-Indië dd. 3 November 1849 No. 56, aanleiding tot de gevolgtrekking, dat men zich, staande en zelfs vóór het ondergaan eener geordonneerde straf of correctie, met zijne bezwaren deswege tot de bevoegde autoriteit of den rechter zal kunnen wenden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bij de algemeene order No. 2 van 1862 wordt daartegen gewaarschuwd en bepaald, dat eene opgelegde straf moet ondergaan zijn, alvorens men daarover zijne klachten mag inbrengen.

De algemeene order No. 9 van 1864 werpt dit beginsel weder in duigen, wordende daarbij „tot recht begrip" der artt. 15, 16, 17 en 18 der R. L. en op het advies van den advocaat-fiscaal voor de land- en zeemacht dd. 11 Februari 1864 No. 18/117, vastgesteld, dat men niet behoeft te wachten totdat de straf geheel ondergaan is, maar dat men zijne reclame mag doen gelden tijdens of onmiddellijk na het ondergaan der straf.

De gestrafte militair kon dus voor het oog de straf eerbiedig aannemen, zich naar het kwartier of naar huis begeven en daarna opgeven dat hij reclameeren zou.

Zelfs is men door die bepaling zoover gegaan — en kon het anders? — dat ergens de straf van rietslagen na den eersten slag werd geschorst, omdat de man toen zijne bezwaren inbracht.

Kunt ge een beter middel uitdenken om de krijgstucht te ondermijnen?

Van dien tijd af ongeveer, ontwaart men ook de veelvuldige en ongegronde reclames over strafzaken, die de discipline zoozeer schaden.

Vijf jaren later is het kwaad ingezien, en bij de algemeene order No. 32 van 1869 wederom, en onzes inziens — ook op grond der artt. 10 en 11 van het reglement van krijgstucht — terecht, voorgeschreven, dat eene geordonneerde straf in haar geheel moet ondergaan zijn, alvorens men zijne klachten deswege vermag in te brengen.

De impulsie is echter eenmaal gegeven en het zal geruimen tijd kosten, om de zucht tot reclameeren weder uit te roeien; en ziedaar, door het gebrekkige onzer wetten, het leger aan eene wisseling van denkbeelden en beginselen blootgegeven, die de grondslagen der krijgstucht noodwendig schokt.

Wat geschiedt in Engeland?

Daar moeten de militaire wetten telken jare op nieuw worden nagezien en goedgekeurd, waardoor zij op de hoogte van den tijd blijven.

De wensch is niet buitensporig, dat, bij ons „volk van juristen", het leger zich na de zestig levensjaren zijner wettelijke voorschriften, ook eens in eene herziening daarvan mocht verheugen.

Nog een woord over de reclamanten.

De wet zegt, art. 15 R. L., dat de man zijne bezwaren mag

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

inbrengen, mits hij in arrest *blijve* of, zoo hij ontslagen is, zich alvorens weder daarin *begeve*.

Alweder een groote onduidelijkheid.

Wij hebben eene uitlegging omtrent de soort van dat arrest bij de algemeene order N°. 9 van 1864, waaruit blijkt, dat, naar het gevoelen van den advocaat-fiscaal, als van zelf spreekt, dit nooit anders kan en mag zijn als kwartierarrest, tenzij de reclamant dit verbreke. Wij hebben allen eerbied voor dat rechtskundig advies, doch wij vinden het bewijs niet geleverd, dat de wetgever het in 1814 zoo bedoeld heeft.

Met de uitdrukking van *in* arrest blijven of zich weder daar*in* begeven, heeft men naar onze, wellicht niet zuiver juridische, doch wel zuiver militaire begrippen, toen niet anders gemeend dan het arrest in de arrestkamer, althans voor mindere militairen.

Het spreekt van zelf, dat men een soldaat reclamant niet weder het provoost- of cachot-arrest oplegt op water en rijst en gesloten om den anderen dag, dit is strijdig met de straffen bij het R. v. K. aangegeven, waarin het hoogste getal dagen dezer soort van correctiën is bepaald; doch onze rechtspleging verzet zich niet tegen het voorloopig arrest bij de instructie van rechtszaken, en daarmede is naar onze meening — tenzij men het tegendeel bewijze — alléén het verblijf in de arrestkamer bedoeld.

Een soldaat, die ten onrechte van misdrijf beschuldigd wordt, hetgeen eerst later kan worden ontdekt, moet er immers ook in verblijven, zonder eenig verhaal bij zijne soms eerst lang daarna volgende vrijspraak. Het is wel hard en onaangenaam als men onschuldig is, maar men weet nu eenmaal dat de justitie hare eischen heeft en van het beginsel uitgaat, dat eene onrechtvaardige beschuldiging tot de uitzonderingen behoort.

Evenzoo wenschten wij, dat de rechter het principe huldigde, dat het opleggen van onrechtvaardige straffen bij het leger uitzondering is; of denkt men anders over de tegenwoordige chefs? Wij niet.

Men kan immers bepalen, dat de militaire kommandant, na de officieren-commissarissen te hebben gehoord, dan wel de krijgsraad in den geest van art. 17 R. L., naar bevind van zaken in dat arrest verzachting kan aanbrengen.

Hetgeen hierboven is gezegd over het verblijf in de arrestkamer is jaren lang bij het nederlandsche leger en ook bij ons zoo begrepen. Thans heeft de philantropie middel gevonden, om de wet op de zachtste wijze voor den reclamant uit te leggen, en wel zeker

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

op grond van het in alle andere omstandigheden goede beginsel: beter dat honderd schuldigen ontkomen, dan dat een onschuldige lijde.

Hoewel ook wij die spreuk billijken, zal men moeten instemmen, dat de krijgstucht en het prestige van den strafoplegger niet gebaat zijn door de ontkoming van een honderdtal schuldigen.

Het doet ons leed, dat de gegevens ons ontbreken, om met opgave van cijfers de vraag te kunnen beantwoorden, of niet verreweg het grootste deel der reclamanten ongegrond, lichtvaardig of oneerbiedig wordt verklaard?

Het verblijf in de arrestkamer heeft ook het voordeel, dat men alle afspraak, ruggespraak, bij soldaten met een slechten geest bezield — en die vindt men juist onder de reclamanten — belet, waartegen bij het eenvoudige kwartierarrest niet kan worden gewaakt.

Wij hebben voorloopig onderzoek in reclamezaken van mindere militairen gehouden, waarbij het ons in gemoede voorkwam, dat de in rechten betrokkene vooraf met zijne getuigen had geaboucheerd over de wijze van beantwoording der te stellen vragen: het was echter onmogelijk zulks te bewijzen.

Nu een enkel woord over de desertie.

Bij alle legers bestaan strenge bepalingen op dat misdrijf; het verlaten van de vanen is en blijft een ernstig militair delict, dat zware bestrafling eischt.

Wij hebben ook strenge strafbedreigingen op dat punt; het 1e, 2e en 3e hoofdstuk (zesde titel) van het crimineel wetboek handelen bijzonder over dit gedeelte der rechtsbedeeling. Men bedreigt degenen, die er zich aan schuldig maken met den strop, den kogel en den kruiwagen als het in tijd van oorlog geschiedt, en in tijd van vrede met detentie, den kruiwagen en zelfs met den dood wanneer er complot of afspraak is gemaakt.

En nu, wat is er van dit laatste voorschrift der wet geworden?

Bij besluit van 28 Januari 1842 No. 1 is op de consideratiën en advies van het hoog militair gerechtshof van Nederlandsch-Indië dd. 10 April 1840 No. 21 en van den advocaat-fiscaal voor de land- en zeemacht dd. 9 September 1840 No. 416/43, geheim, bepaald: „dat elk eiland in Nederlandsch-Indië, in deszelfs geheele „uitgestrektheid, daaronder begrepen de kleinere eilanden die onder „hetzelfde bestuur zijn gesteld, in tijd van vrede en voor troepen, „die niet op voet van oorlog zijn gebracht, zal worden beschouwd

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„als het garnizoen der tot deszelfs bezetting behoorende militairen;
„zullende desniettemin de territoriale kommandant verplicht zijn
„een rajjon voor te schrijven, binnen welke zijne ondergeschikten
„zich mogen bewegen en buiten welke zij, opgevat wordende, met
„verbeurte van het bepaalde opvatloon *disciplinair* zullen worden
„gestraft."

Desertie is dus in tijd van vrede niet meer mogelijk, als men het eiland, voor zoover zich daarop ons bestuur uitstrekt, niet verlaat.

Java is met Madura ruim 2400 □ geogr. mijlen groot.

Sumatra beslaat eene oppervlakte van ruim 8000 □ geogr. mijlen, slechts een betrekkelijk klein gedeelte behoort ons niet.

Borneo heeft eene uitgestrektheid van even 13000 □ geogr. mijlen; ook daar is slechts een klein gedeelte, de noordwest- en noordoostkust, niet onder ons gezag.

Dit eene eiland is dus grooter dan Nederland, Hannover, België, Luxemburg, geheel Frankrijk met Corsica en Zwitserland te zamen.

Achterhaalt ze eens die weggeloopen zijn!

De strenge straffen, die op dit feit gesteld werden, zijn vervallen. Wat is er het gevolg van?

Bij de inlandsche kompagniën is het meermalen voorgekomen, dat een groot deel der soldaten complot maakte, om zich uit het garnizoen te verwijderen: dan was het te zware dienst, dan weder eene weigering om te mogen spelen (dobbelen) en dergelijke, die tot voorwendsels werden gebezigd. Men liep onder aanvoering van enkele raddraaiers weg, en weigerde eenvoudig terug te keeren als de gestelde eischen niet werden ingewilligd.

Exemplaire voorbeelden zijn, voor zoover wij weten, vroeger niet gesteld, althans niet gedurende of onmiddellijk na het misdrijf; integendeel, de meest anti-militaire, de meest zwakke handelingen zijn bij die gelegenheden opgemerkt, doch zij waren een natuurlijk gevolg van de slooping der wet (*).

Tusschen de doodstraf of den kruiwagen, waarmede art. 166 C.

(*) Onder het schrijven dezer regelen vernemen wij, dat 1° ter hoofdplaats Palembang, 2° in het garnizoen te Kepahiang en 3° zelfs te Batavia weder dergelijke feiten onder de inlandsche militairen hebben plaats gevonden; wij weten nog niet welke maatregelen daar genomen zijn, en treden dus volstrekt niet in eene beoordeeling van het gebeurde.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

W. het hoofd en de overige deelgenooten van het komplot tot desertie in tijd van vrede bedreigt, en het hoogstens opleggen van eene disciplinaire straf, bestaat, dunkt ons, een al te groot verschil.

Bij de meeste der vorenbedoelde gelegenheden heeft bepaalde weigering van gehoorzaamheid — dat is verzet — plaatsgevonden.

In Nederland is sedert 1849 eene wet van kracht, die, bij samenscholingen van volk, wier uiteendrijving noodig wordt, den kommandeerenden officier, geroepen om den gewapenden arm te verleenen, machtigt, op de menigte te doen vuren, nadat hij haar driemalen heeft gesommeerd:

„Gehoorzaamheid aan de wet, naar huis of geweld zal worden gebruikt".

Dergelijke wet ontbreekt hier.

Dáár is zij ingevoerd ter beteugeling van volksoploopen, van burgers, die wellicht door armoede en broodsgebrek tot samenscholingen werden gebracht; hier is niet eens eene wet, die machtigt, om de militairen, die door brooddronkenheid en zucht tot verzet in complot tegen hunne officieren opstaan en hunne bevelen met voeten treden, dadelijk en exemplair tot gehoorzaamheid te dwingen.

In Pruisen bestaat eene wetsbepaling die, ingeval van feitelijk verzet onder de wapenen, den officier het recht geeft den schuldige neder te stooten, als hem op het oogenblik geen ander middel, om zijn gezag te handhaven, overschiet.

In art. 17 der daar vigeerende krijgsartikelen, te vinden op bladz. 828 van het „Preussisches Feld-Taschenbuch für Offiziere aller Waffen" lezen wij:

..... „Auch ist bei thätlicher Widersetzung Einzelner oder „Mehrerer, sowie in Kriegszeiten bei Versammlung der Truppen, „bei Allarmirungen, beim Anrücken in das Gefecht, im Gefechte, „beim Rückzuge und endlich bei Verwehrung der Plünderung und „anderer schwerer Verbrechen, jeder Offizier berechtigt, denjenigen, der „Seinen Befehlen beharrlich sich widersetzt, auf der Stelle nieder„zustossen, wenn ihm kein anderes Mittel zur Erlangung des durch„aus nöthigen Gehorsams zu Gebote steht."

Wij spraken straks van vergedreven humaniteit in de toepassing der wetten.

Hiervan nog een voorbeeld.

Bij het indisch leger is er herhaaldelijk op gewezen, dat men den soldaat bij zijne plaatsing en terugplaatsing in de 2e klasse van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

militaire discipline vooral niet gelijktijdig met rietslagen mag straffen.

Wat zien wij in Nederland, bij dat veel gemakkelijker te bevelen leger van landskinderen, nog in de laatste jaren gebeuren?

De soldaat, die voor de 2e maal bij het depôt van discipline aankomt, ontvangt — dit was althans nog zoo in 1863 — alléén als een gevolg zijner plaatsing — zonder verderen vorm van proces — 25 rietslagen voor het front van het korps; voor de 3e maal aankomende ontvangt hij er 50. (Mil. Spect. 1863.)

En nu de 2e klasse van discipline zelve.

Bij de europeesche legers is men het vrij wel eens, dat de in die klasse geplaatsten afgezonderd moeten worden van de goed oppassende militairen.

En dat behoort o. i. ook zoo; de liederlijke, voor de gewone middelen van bestraffing ongevoelige soldaat, de onvatbare voor het gevoel van eer (art. 31 R. v. K.) moet den anderen geen aanstoot geven; vereenigt men ze, dan heeft men kans ze beide slecht worden.

Ook in Nederland zijn zij bij de regimenten geweerd; — zoodra een man in de 2e klasse van discipline moet worden geplaatst, gaat hij bij het depôt van discipline over.

Bij het indisch leger blijven zij in hunne escouades, doen alle gewone diensten mede, ontvangen dezelfde kleeding, dezelfde soldij, zelfs die voor scherpschutters, alléén de verhoogde soldij voor 6 jaren indischen diensttijd wordt hen met de medaille voor trouwen dienst en de chevron even als de hoorntjes tijdelijk ontnomen; kortom, het verschil is bijna niet merkbaar.

En wát is de 2e klasse van discipline in Indië? Degene, die de behandeling in Nederland gezien heeft, vindt die hier veel te zacht en vindt het natuurlijk, dat er geen genoegzame vrees is voor deze de hoogste onzer disciplinaire correctiën. De man heeft kwartierarrest en draagt — let wel in het kampement, nooit onder de wapenen of in dienst — eene C op den linkerarm; dat is al voor het uiterlijke, zelfs de grove corveeën, die hem in Nederland zouden toevallen, worden hier veelal door de kampements- en keukenkoelies verricht.

Voor de eerste maal blijft hij 4, de tweede 6, de derde 9 en de vierde maal 12 maanden in den strafcursus; alléén bij herhaling van het feit, waarvoor hij in de 2e klasse kwam, of bij zeer grove fouten, mag hij met rietslagen worden gestraft. Eerst als hij meermalen rietslagen ontving, kan de man voor het strafdetachement

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

te Klatten in aanmerking komen, en dit kostte in der tijd den korpschef nog heel wat moeite en schrijverij.

Zien wij, hoe de behandeling is bij het depôt van discipline in Nederland.

De daarbij geplaatsten blijven minstens een jaar gedetacheerd; zes maanden in de 2e en zes maanden in de 1e categorie.

Alle militaire versierselen worden hun ontnomen, de knoopen met laken overtrokken en zij dragen eene 1 of 2 voor de kwartiermuts.

De 2e categorie ontvangt alleen zeep en tabak van het korps en de 1e categorie 2 of 2½ cents daags; het overige hunner soldij wordt op het kleedingfonds te goed geschreven.

Zij worden den geheelen dag met exercitiën, theoriën, corveeën enz. bezig gehouden, zij mogen de kazerne nimmer uit dan voor eenige diensten en onder geleide, behalve in de laatste maand van hun verblijf gedurende een à twee uren per dag. De eischen van verbetering, om van de 2e in de 1e categorie, en om van deze weder bij hun korps over te gaan, zijn strenger dan de voorwaarden bij ons leger, om uit de 2e klasse te kunnen geraken.

Nu de straf van rietslagen.

Deze zijn sedert eenigen tijd uit het crimineel wetboek gebannen, stok- en klingslagen eveneens: men heeft ook getracht ze uit het reglement van krijgstucht en dus bij het leger geheel te doen verdwijnen.

Als het kan, niets liever dan dat; niemand onzer ziet ze gaarne toepassen; een ieder ondervindt een gevoel van meêwarigheid, van tegenzin, telkens als hij er bij tegenwoordig moet zijn, en toch zullen weinigen de algeheele afschaffing dezer lichamelijke tuchtiging kunnen aanbevelen.

Het tijdstip daartoe is nog lang niet aangebroken, hoezeer buiten en een enkele maal in het leger stemmen in dien geest zijn opgegaan.

Zoolang het gehalte en de samenstellende deelen van het leger blijven zooals zij thans zijn, kunnen de rietslagen in enkele gevallen, ter handhaving der discipline, bij slechte sujetten en tot voorbeeld van anderen niet worden gemist, en dient de chef dit middel in de hand te houden, om den voor zachtere correctiën ongevoeligen soldaat tot zijn plicht te brengen.

Ons leger eischt nog de handhaving er van en groote omzichtigheid in de toepassing van geavanceerde en mildere begrippen, al

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

strooken zij met den tijdgeest, en al zijn zij voor een ander leger gewenscht en reeds elders ingevoerd.

Doch eene vraag: zijn de rietslagen in Nederland kunnen worden afgeschaft?

Neen! en ge wilt toch hier niet beproeven wat daar, *bij het nationale leger*, niet mogelijk is bevonden.

Nog meer.

In Engeland, waar de persoonlijke rechten en individueele vrijheid bij uitnemendheid gehuldigd worden, waar men met recht trotsch is op zijne nu 200 jaren oude Habeas-corpus-acte, waar de geheele krijgsmacht getrokken is uit de zonen des lands — de hooghartige Angelsaksers, de fiere Schotten — waar de philantropie wellicht de grootste hoogte heeft bereikt, daar heerschen stok en roede nog met volle gestrengheid in de gelederen van het leger.

Men heeft eenige jaren geleden beproefd ze af te schaffen, doch, het onhoudbare inziende, ze spoedig weder ingevoerd; en waarin bestaat de geeselstraf aldaar!

Men heeft daartoe een strafwerktuig, in de wandeling cat-o-nine-tails (kat met negen staarten) genaamd, in den vorm van den kleêrklopper, die in Nederland aan den soldaat wordt uitgereikt.

Het houten handvat is 46 Ned. duimen lang en even lang zijn de daaraan verbondene lederen riemen, die elk van 9 knoopen zijn voorzien.

Niet lang geleden (1825) gaf men soms tot 1000 en meer slagen, later niet meer dan 50.

De straf wordt bij de troepen te voet door de tamboers of hoornblazers, bij de troepen te paard door de hoefsmeden (farriers) uitgevoerd, in den tijdmaat van den gewonen pas (75 in de minuut), die de tamboer-majoor door tellen aangeeft.

De slagen worden toegebracht op den blooten rug tusschen de schouderbladen; de eerste slag geeft reeds verkleuring der huid, bij de 20e of 30e slag is de rug rauw en stroomt het bloed.

De tamboer-majoor staat met den stok achter dengene die slaat, om dezen onmiddellijk te tuchtigen als hij de slagen niet behoorlijk toebrengt.

Vergelijk dit nu met de wijze waarop hier geslagen en met de zorg, die voor 's mans gezondheid genomen wordt; het lijkt er niet naar; en nu willen wij de engelsche manier volstrekt niet aanprijzen, maar slechts aantoonen, dat men bij het indisch leger, ten opzichte van minstens even liederlijke sujetten, in het algemeen met meer

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zachtheid te werk gaat, hetgeen op zich-zelf eene deugd is, maar ook bij sommigen de vrees voor straf bepaald vermindert en de taak van den chef lang niet vergemakkelijkt.

Zelfs is men geneigd, als de krijgstucht verslapt, zulks aan gemis aan tact en menschenkennis toe te schrijven, doch men vergeet wel eens, dat den chef de handen op allerlei wijzen gebonden zijn. Ernstige bevelen tot handhaving der voorschriften en bepalingen worden gegeven en daardoor juist mangelt het den korpskommandant geheel aan macht, om exemplaire voorbeelden te stellen.

Menig gedegradeerde is in zijnen graad hersteld, menige plaatsing in de 2e klasse van discipline te niet gedaan, omdat de bij de algemeene orders bepaalde trapsgewijze opvolging van straffen niet stipt was in acht genomen.

Het reglement van krijgstucht spreekt van geene stiptheid in de trapsgewijze verzwaring der correctiën, hetgeen o. a. met de veelal voorkomende gecompliceerde overtredingen eene onmogelijkheid is, doch artikel 53 zegt: „dat bij de straffen billijkheid en rechtvaar-„digheid, zoowel als gestrengheid en gematigdheid in acht behooren „genomen te worden en de tijd, plaats, trap en wijze van uitoefe-„ning zal worden bepaald naarmate der verzwarende of verlichtende „omstandigheden, welke met de daad zelve zijn gepaard geweest"; kortom, dat de korpschef, de strafoplegger, op zijne verantwoordelijkheid, alléén deswege beslist.

Laat ons eindelijk de bij het leger voorkomende gevallen van insubordinatie en oneerbiedigheid beschouwen, die een waren maatstaf aangeven tot de beoordeeling der krijgstucht.

Wij hebben daartoe de statistiek en de dagorders van het Indisch leger geraadpleegd, en wel eerst over de jaren 1831 t/m 1844, en voorts over de jaren 1857 t/m 1870, derhalve over twee tijdvakken, elk van 14 jaren.

Tot het geleidelijk overzicht zijn zij in 4 seriën, elk van 7 jaren gesplitst, en is van elk dier seriën de gemiddelde sterkte der troepen genomen.

Van en met 1831 t/m 1837 vinden wij, op eene sterkte van 8862 Europeanen, in het geheel 99 gevallen van insubordinatie, of gemiddeld per jaar 14, dat is 1 : 633.

V/m 1838 t/m 1844, sterkte 6744 Europeanen, in het geheel 208 gevallen, of gemiddeld reeds 30 per jaar, dus 1 : 225.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

V/m 1857 t/m 1863, sterkte 11544 Europeanen, in het geheel 466 gevallen, of gemiddeld reeds 67 per jaar, dus 1 : 172.

V/m 1864 t/m 1870, sterkte 11663 Europeanen, in het geheel 538 gevallen, of gemiddeld 77 per jaar, dus 1 : 152.

Over de jaren 1831 t/m 1844 zijn 82 doodvonnissen voor insubordinatie uitgesproken en, meenen wij, bijna alle geëxecuteerd; de gegevens ontbreken ons, om dit met juistheid te kunnen zeggen. Van 1857 t/m 1870 zijn 145 militairen ter zake ter dood veroordeeld (70 Europeanen en 75 inlanders), doch slechts bij 20 hunner is de kogel toegepast (8 Europeanen en 12 inlanders) en 125 (62 Europeanen en 63 inlanders) werden gegratiëerd.

Ongeveer van af het jaar 1862 vinden we ook in de dagorders ten opzichte van inlanders een aantal vonnissen voor insubordinatie, en wel:

over 1862.....26
" 1863.....34
" 1864.....32
" 1865.....17
" 1866.....38
" 1867.....18
" 1868.....15
" 1869.....19
" 1870.....15

in 9 jaren te zamen.....214 gevallen van een misdrijf, dat vroeger, voor zoover hier kan worden nagegaan, tot de buitengewone uitzonderingen behoorde.

Ook hebben wij van af 1857 t/m 1870 de geslagen vonnissen en arresten voor verregaande oneerbiedigheid bij het inbrengen van ongegronde reclames over opgelegde disciplinaire straffen kunnen nagaan vroeger kwamen deze zeer zelden voor.

Zien wij wat er thans van is.

Over 1857 t/m 1863 vinden wij in het geheel 36 ongegrond verklaarden (Europeanen).

V/m 1864 t/m 1870 is dit cijfer reeds tot 104 gestegen, waaronder thans 16 inlanders.

De bovenvermelde cijfers toonen aan, dat bij ons leger het verzet en de oneerbiedigheid toenemen, zoodat, en dit is er het natuurlijk gevolg van, onze militaire waarde ernstig wordt bedreigd.

In het Bataviaasch Handelsblad van 9 Maart jl. N° 58 komt een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ingezonden stuk voor, onder den titel: "De toestand van het indische leger in 1870."

De schrijver, die de initialen R. N. bezigt, behandelt daarin ook de discipline en heeft meer bijzonder de infanterie op het oog.

Wij lezen in dat opstel, dat naar zijne meening de discipline slecht is.

Dat artikel hier geheel over te nemen zou te veel tijd kosten, wij moeten ons bepalen u er op te wijzen en voegen er alleen bij, dat wij het met dien wapenbroeder in de hoofdzaak vrij wel eens zijn.

Vraagt men ons af, of die toestand voor het oogenblik onrustbarend is, dan antwoorden wij: heden nog niet, maar zij kan het spoedig worden.

Wanneer het kwaad niet wordt gestuit, vermindert de waarde van het leger bij den dag, en in de ure des gevaars zal men er de wrange vruchten van plukken.

Onder de middelen, die, naar onze bescheidene meening, in den bestaanden toestand verbetering zouden kunnen brengen en voor den vervolge een' beteren waarborg voor de goede instandhouding der krijgstucht kunnen opleveren, behoort:

In de eerste plaats eene algeheele omwerking van onze militaire wetboeken; eene aanvulling der leemten naar de behoeften des tijds, eene opheffing der onduidelijke en dubbelzinnige voorschriften daarin vervat, en daarna een onwrikbaar vasthouden aan de beginselen omtrent de subordinatie. Konden ook de reglementen op den inwendigen- en garnizoensdienst in dat zuiveringsproces deelen, dan zouden staat en leger daarbij winnen.

Het belgische leger is voor een deel daarin op waardige wijze voorgegaan; een nieuw reglement op den inwendigen dienst zal, naar men vernoemt, ook bij ons spoedig bij gedeelten worden ingevoerd.

Aan de heeren juristen wordt, voor zooveel de rechtspleging aangaat, deswege eene nederige bede gericht.

Nu men in den jongsten oorlog het voordeel der pruisische krijgsregeling voor oogen heeft gehad, geloof ik den wensch niet ongepast, dat de dáár heerschende wetten tot richtsnoer van de onze mochten strekken. Men kan er veel goeds in aanwijzen, dat bij onze voorschriften ontbreekt.

Wij willen echter geene letterlijke navolging, maar de toepassing der goede beginselen omtrent de krijgstucht, die daarin voorheerschen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In de tweede plaats wenschen wij meer afdoende maatregelen tegen de dronkenschap, de aanleiding der meeste gevallen van insubordinatie, oneerbiedigheid en onverschilligheid in den dienst; de kwaal, die jaarlijks hare offers ten grave en ter kerker sleept en, ondanks al ons nauwlettend toezicht en de herhaalde bestraffingen, slechts ten halve kan worden geweerd.

Men doe al het mogelijke, om den soldaat het leven in de koloniën te vergemakkelijken; men hebbe boekerijen, net ingerichte kantines en uitspanningszalen; men behandele den soldaat met de meeste welwillendheid; men zorge, dat de voeding niets te wenschen overlate, dat de dienst niet te zwaar en gelijkelijk drukke, dat hij de meest mogelijke vrijheid geniete; kortom, dat hij zich in billijkheid over niets te beklagen hebbe en toch zal men ontwaren, dat vermaningen, bedreigingen of straffen het kwaad niet kunnen keeren.

Wij hebben hooren beweren, dat het ook niet mogelijk zoude zijn er iets aan te veranderen en het ingewortelde gebrek uit te roeien; in de kantines is geen contrôle op het drankgebruik mogelijk, en bovendien de clandestine verkoop van dranken door de Chinezen (echte en hollandsche) waarop geen toezicht genoeg is, werpt alle maatregelen in duigen.

In het kort, men achtte het onmogelijk.

De la Rochefoucauld heeft ergens gezegd:

„Il y a peu de choses impossibles d'elles mêmes, et l'application „pour les faire réussir nous manque plus que les moyens".

Waarom is de meest aan den drank verslaafde soldaat te velde, aan boord en op kleine posten zoo gewillig, zoo oppassend, zoo geheel anders dan in de groote garnizoenen?

Omdat men hem den jenever bij mate toemeet.

Geen ander middel schijnt ons in het vredesgarnizoen te zullen baten, dan dat men daar hetzelfde stelsel in acht neemt, en daartoe zouden wij in overweging geven, den dronkaard, door korting op de soldij, de gelegenheid te benemen zooveel drank te koopen als hij verkiest.

Het goede doel, verbetering van den soldaat, wettigt wel tot strenge straffen, tot rietslagen toe, en waarom zouden wij dan dat middel niet te baat nemen; wij vernemen dat het in Nederland ook in werking is.

Wij zouden voorstellen den aan den drank verslaafden soldaat slechts 10 centen daags in handen te geven, elken dag door den sergeant-majoor aan hem uit te betalen en om het overige in zijn

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

spaarfonds te storten, om bij het verlaten van den dienst of, bij doorslaande blijken van beterschap eerder, te worden uitgekeerd.

Men zou bijv. kunnen beginnen met dengene, die herhaald voor dronkenschap werd gestraft, bijv. eenige malen in het jaar, zoodat hij naar onze wijze van bestraffing daarvoor provoost-arrest onderging, gedurende drie maanden aan dien maatregel te onderwerpen, in dien tusschentijd mag hij geen oppasser zijn of op andere wijze extra geld verdienen.

Is hij gebeterd, dan geve men hem na 3 maanden zijne gewone soldij terug; bij herhaling van het feit kan men den kortingstijd verlengen; men zoude de regeling aan kompagnies-kommandanten kunnen overlaten, als het algemeen beginsel eenmaal aangenomen is.

In Engeland werd vroeger de soldij steeds wekelijks uitgekeerd, doch daar men de kwade gevolgen zag wanneer de soldaat te veel geld in eens in handen kreeg, betaalde men hem later per dag uit. Een der sergeanten is onder den titel van paymaster daartoe aangewezen, hij doet daar de functie van onzen sergeant-majoor.

Het is waar, het schijnt daar een algemeene maatregel te wezen; doch wil men een ander voorbeeld?

In Pruisen behoort onder de gewone „Disciplinar Strafen" o. a. ook: „gegen Gefreite und Gemeine":

„Entziehung der freien Disposition über das Tractament und des-„sen Ueberweisung an einen Unteroffizier zur Verwaltung oder zur „Auszahlung desselben in täglichen Raten" (zie „Preussisches Feld-Taschenbuch für Offiziere aller Waffen", bladz. 843).

De vraag komt onwillekeurig op, of de korting wel zal baten, daar de soldaten geneigd zijn elkander te helpen en allicht eenige centen voor borrels voorschieten. Hierop kan worden geantwoord, dat het karakter van den soldaat wel medebrengt, den kameraad op die wijze bij te springen en zelf te onthalen, mits het niet te lang dure.

Men zal zijnen makker, die in geldverlegenheid zit, wel leenen tot den volgenden tractementsdag, des noods tot de maand om is en de extra-verdiensten binnenkomen, maar ook niet langer, geen drie of zes maanden, zoolang gaat het onderling crediet niet; de soldaat leeft te veel bij den dag, zoo gewonnen zoo geronnen.

Zoo vreezen wij, dat de jongste bepaling op het uitbetalen van het geldswaardig bedrag der bij vernieuwing te ontvangen klein-equipementstukken — in stede der kleeding in natura — de dronkenschap in de hand zal werken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De meeste europeesche militairen hebben hier goederen over en toonen den kompagnies-kommandant veel meer goede equipementstukken, dan volgens de eerste uitrusting plus de laatste vernieuwing kan worden gevorderd.

Bij de vernieuwing van 1 Januari kan als maximum *f* 13.45, bij die van 1 Mei *f* 7,20, op 1 Juli *f* 8,25 en 1 September *f* 8,05 aan de Europeanen worden uitbetaald.

Enkele manschappen storten dat geld in het spaarfonds, andere koopen zich geriefelijkheden, zoogen. buitenmodel-schoenen bijv. of kistjes tot berging van hunne goederen; maar het grootste deel der penningen wordt aan sterken drank besteed en gaat in een paar dagen verloren. Oppassende soldaten, die zich anders niet zouden te buiten gaan, worden door het voorbeeld en de ruimte aan geld verleid.

Wij zouden ons verheugen bijaldien het kleedinggeld, in overeenstemming met hetgeen in Nederland geschiedt, op 's mans rekening of hier in het spaarboekje werd te goed geschreven, om later naar de daaromtrent bestaande bepalingen aan den man te worden uitgekeerd.

Een derde middel om de krijgstucht te schragen is, dat men den soldaat over het algemeen, maar vooral des morgens, meer bezig houdt, meer bezigheid verschaft.

Men ziet er, die vóór het morgenappel van 10 uur al veel meer drank gebruikt hebben dan dienstig is; de morgendienst loopt gewoonlijk van 6 uur tot half acht, daarna gaan er vele naar de kantine en blijven tot half tien uur; gelegenheid te over om 4, 6, 8 borrels te drinken; zij blijven den geheelen dag onder den invloed, drinken na 10½ uur door, en geraken op de eene of andere wijze in straf.

Wij zouden wenschen, dat de soldaat elken morgen tot aan het soepeten, niet altijd met theoriën of exercitiën, maar ook met werken aan gebouwen en kampementen voortdurend werd beziggehouden.

De ledigheid is een duivelsch kwaad.

De Maarschalk Marmont, een der meest practische generaals van het eerste keizerrijk, zegt o. a. in zijn werk „*De l'esprit des Institutions militaires*" het navolgende:

„*Un autre devoir, qu'il ne faut jamais négliger, c'est de maintenir les soldats dans la plus grande activité. L'activité doit être pour eux une seconde nature. Comme presque tous les hommes,*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„ils sont disposés à la paresse; c'est leur rendre un grand service „que de changer encore cette disposition. Le repos et l'oisiveté „diminuent les forces et amoindrissent le courage. La santé, „l'énergie et la valeur morale découlent ordinairement d'une vie „endurcie par les fatigues et consacrée au mouvement".

Wij zeiden daar, niet altijd theoriën en exercitiën aan te wenden, om den soldaat bezig te houden en wel om het volgende.

De maarschalk zegt er van:

„L'occuper de détails qu'il connaît, qui ne lui apprennent plus „rien, c'est un moyen infaillible de lui rendre son métier anti-„pathique".

Wij gelooven dat dit juist is.

Zoude het niet mogelijk zijn den soldaat met andere werkzaamheden te belasten?

Aan openbare werken van algemeen nut zouden wij hem *niet* bezig willen zien, groote bouwwerken, spoorwegen en dergelijke.

De proef is meermalen genomen, o. a. in Oostenrijk (vide Mil. Spect. 1842), men heeft er van moeten afzien, omdat men, bij vermeerdering van arbeidskosten, eene kiemende demoralisatie bespeurde.

Maar kunnen de werkzaamheden aan de kazernes en kampementen, die onder het gewoon onderhoud en de herstellingen van niet te grooten omvang zijn begrepen, niet grootendeels door de militairen zelven worden verricht, onder toezicht van het kader en eenige weinige deskundigen?

Welk bezwaar zou er bijv. bestaan, om de bamboezen kazernes hier ter plaatse door de inlandsche militairen te doen repareeren en dekken; waarom zouden de Europeanen niet zelve hunne fornuizen kunnen metselen en dergelijk werk verrichten?

Slechts eenige uren per week zijn daartoe voldoende.

De europeesche kompagniën bevatten gemeenlijk de elementen in zich, om dergelijke militaire bouwwerken uit te voeren; men heeft er dikwerf smeden, metselaars, timmerlieden en dergelijke, ook landbouwers, poldergasten en sjouwerlui voor aardewerken onder. Bij de inlandsche kompagniën vindt men uitmuntende bamboewerkers, dakendekkers met inlandsche materialen, gewezen koelies.

Men zegge niet, dat er geen tijd voor te vinden is en dat het alleen in de binnenlanden op de posten zou kunnen geschieden, vermits de soldaten in de groote garnizoenen bijv. Batavia, Samarang, Soerabaja enz. te zware garnizoens- en andere diensten hebben, om nog wat anders te kunnen verrichten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het zijn juist de zware garnizoensdiensten tegen welke wij te velde trekken.

Men beschouwt ten dien opzichte de werkkring van het leger veelal uit een verkeerd oogpunt.

Het is immers de taak van het leger niet, om civiele pakhuizen, geldkantoren, bureaux, civiele gevangenen te bewaken, 's lands gelden of burgerlijke gevangenen te escorteeren en dergelijke.

Die taak is, zich voor te bereiden voor zijne roeping te velde en om, voor zooveel geschieden kan, in eigen behoeften te voorzien.

Het is duidelijk, dat men in vredestijd den gewapenden arm kan verleenen, waar de krachten eener goede politie te kort schieten, bijv. bij volksoploopen, verzet enz., bij buitengewone voorvallen of omstandigheden, maar in gewone tijden moeten de politie en ook het rechtswezen zoo goed georganiseerd zijn, dat zij militaire hulp kan ontberen.

In en om de civiele en militaire gevangenis te Weltevreden stonden, nog niet lang geleden, des nachts niet minder dan 10 schildwachten; of 't een groote staatsgevangenis, een tweede bastille was. Hoe kwam dat? Omdat het lage en in 1 à 1½ steensmuren opgetrokken gebouw niet aan de eischen eener goede gevangenis voldeed en men er gemakkelijk uit kon ontvluchten.

Nu moest het leger in dat gebrek voorzien.

Door dergelijke oorzaken en omdat de militaire autoriteit steeds gewillig het oor leende aan de aanvragen van het civiel bestuur om militaire hulp, zijn er vroeger jaren voorbijgegaan, waarin de soldaat slechts 2 à 3 wachtvrije nachten had. Thans is dit verbeterd.

Nog wenschten wij:

4°. het oprichten in vredestijd van oefeningskampen op eenigen afstand van enkele garnizoenen.

Een plan is daartoe ten vorige jare ontworpen, doch schijnt op de aan de uitvoering verbonden onvermijdelijke uitgaven te zijn gestuit.

Niets wekt de kameraadschap en het onderling vertrouwen meer op tusschen de verschillende korpsen en wapensoorten, en werkt zoo den goeden krijgsgeest in de hand, dan het gezamentlijk verduren van vermoeienissen en gevaren.

Tusschen de officieren en minderen, die dezelfde expeditie hebben medegemaakt, die elkander in moeielijke omstandigheden hebben leeren kennen en waardeeren, ontstaat een band die nimmer verbroken wordt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Dadelijk oorlogsgevaar is echter niet volstrekt noodig, ofschoon het als de voornaamste aanleiding tot het ontstaan van dien band kan gelden.

In vredestijd kan men dien aanwakkeren door zooveel mogelijk den oorlogstoestand na te bootsen.

Wij hebben in Nederland hoofdofficieren gekend, die, als zij elkander aantroffen en het pas gaf, nog met hartelijkheid gewaagden van het gezamentlijk verblijf in het kamp van Rijen en in de kantonnementen na den belgischen opstand.

Doch we behoeven zoover niet terug te gaan.

Het kamp te Milligen, dat in Nederland bijna jaarlijks betrokken wordt, geeft degenen, die er aan deelnamen, aanleiding tot langdurige kameraadschappelijke nabetrachting, waardoor de goede geest slechts kan winnen. Men leert er elkander wat beter dan bij name kennen, en dit zouden wij bij ons ook gaarne zien. In het garnizoensleven kent men elkander dikwerf slechts ten halve; de verschillende korpsen van hetzelfde wapen hebben weinig met elkander noodig, nog minder is dit het geval met de leden der verschillende wapens en diensten.

Ook wenschten wij, ten vijfde, een woord te zeggen over de zoozeer vereischte samenwerking der civiele en militaire autoriteit in zaken, die de krijgstucht zijdelings betreffen; wij verlangen bijv. een meer nauwkeurig toezicht op het afgeven van certificaten van goed gedrag bij de indiensttreding, op den clandestinen drankverkoop, op het opkoopen van militaire kleedingstukken, op het achterhalen van gedroste inlandsche militairen enz.

De generaal Bardin, die hierboven reeds genoemd is, zegt er van: *„La discipline en temps de paix et dans l'intérieur laisse beau„coup à désirer; les rapports par lesquels l'intérêt social doit lier „le militaire et le civil, demanderaient à être mieux réglés.*

„Pour établir ce genre d'harmonie entre le militaire et le bour„geois, les ordonnances sont insuffisantes; il faut que la loi civile „parle, puisque dans cet état qu'on pourrait appeler intérêts com„posés, le Ministre de la guerre n'a pas caractère pour décider „seul; il faut qu'il soit aidé par le magistrat".

Wat verder:

„La loi militaire défend au soldat d'emprunter, la loi civile ne „prend pas de mesure pour empêcher le bourgeois à prêter, la police „militaire défend à l'homme de troupe d'être au cabarat passé une

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

"certaine heure, la discipline civile ne récherche pas le cabaretier "qui reçoit l'homme de troupe après l'heure de la retraite".

De generaal heeft de toestand in Frankrijk beschreven, doch zijn betoog is ook hier van eenige kracht.

Er zijn voorschriften op het verkoopen van dranken, het opkoopen van militaire goederen enz., doch de politie schijnt veelal niet bij machte, om ze met klem te handhaven.

Het ontbreekt wellicht niet aan bepalingen, doch wel aan de toepassing.

Wij herinneren ons hieromtrent zeker woord in een der bataviasche dagbladen, waarin een in der tijd nieuw ingevoerd, vrij lijvig politiereglement werd besproken; men ontwaarde toen herhaaldelijk dergelijke verordeningen in de dagbladen.

De geestige publicist zeide er o. a. van: "Het schijnt ons toe, "dat het publiek minder behoefte heeft aan verordeningen dan aan "politie."

Ten zesde zouden wij wenschen, dat degenen, die in openbare geschriften hunne denkbeelden over het leger uiten, doordrongen werden van het gevaar waaraan zij de krijgstucht blootstellen, door in minachtenden smalenden toon over de chefs of in het algemeen over officieren te spreken.

Wij willen de pers niet aan banden leggen, zij is dikwijls het eenige orgaan, waardoor men op gebreken kan wijzen, en de uitingen der pers tegen te houden is even onmogelijk als de aarde in haren loop te stuiten; zie bijv. in Frankrijk in der tijd de strenge bepalingen en het strenge toezicht op de "Lanternes" van Rochefort; met duizende exemplaren werden zij toch in het land gebracht en overal verbreid.

Wij wenschen echter meer bezadigdheid in de beoordeeling der toestanden; schelden en tieren is altijd ongepast, en bovendien het stookt kwaad en helpt niet; de eenvoudige onopgesmukte waarheid treft en leidt ten goede.

Reeds in 1864 gaven wij ons gevoelen in de navolgende bewoordingen te kennen:

"Ook het leger ontgaat de werking niet van het verkondigen en "verbreiden van stellingen, die onvereenigbaar zijn met de echt mi"litaire beginselen, waardoor een leger, maar vooral het onze, aan zijne "roeping en plichten kan beantwoorden. De couranten, tijdschriften "etc. bevatten meermalen spitsvondige beschouwingen over het hand-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

„haven der krijgstucht, de regelingen van den dienst, dan wel ongunstige „beoordeelingen der chefs en hunne handelingen; zij worden overal „met graagte in de kantines enz. gelezen en voorgelezen; de uit- „komst daarvan kan niet twijfelachtig zijn bij de velen in dit leger, „die door zucht naar het avontuurlijke of naar roem en promotie „naar Indië werden gedreven, doch zich dienaangaande veelal deer- „lijk teleurgesteld vonden; bij de velen, die slechts door hun gedrag „en hunne antecedenten verhinderd worden carrière te maken, doch „wier opvoeding en heldere begrippen hen anders gemakkelijk tot de „hoogste rangen zouden doen opklimmen."

Als een staaltje hoe soms geschreven wordt, herinneren wij u zeker opstel in het militair tijdschrift „Mars" N° 1 van 1869.

Sprekende over in te voeren verbeteringen voor het leger, waarop door de redactie is gewezen, lezen wij daar immers:

„Keulen en Aken zijn niet op eenen dag gebouwd, en allen weten „te goed hoeveel moeite het kost, om de oude ingewortelde denk- „beelden, onder wier regime de meeste onzer tegenwoordige hoofd- „officieren zijn gevormd, te verwrikken en door gezondere, mildere, „met den tegenwoordigen tijdsgeest strookende ideëen te doen ver- „vangen, dan dat een onzer zich zou gevleid hebben zoo spoedig „reeds vruchten van dien arbeid te zien. Sommigen dergenen, die „invloed uitoefenen op den gang der zaken, kunnen niet wegens „stupiditeit, anderen niet willen, uit gehechtheid aan dien gemakke- „lijken ouden slender" enz.

Wat verder:

„Wij verlangen de oprichting van een generalen staf, die uit iets „anders dan copiïsten bestaat."

Sommigen noemen dat eene met den tijdsgeest strookende, liberale richting voorstaan.

Het is gevaarlijk, om bij een leger, vooral als het indische, te veel aan dien tijdsgeest toe te geven; men verzwakt daardoor het onmisbaar relief van de korpschefs en de gevolgen laten zich niet wachten, de krijgstucht o. a. verslapt.

Men zij liberaal in alles, behalve wat de krijgstucht aanbelangt; zonder strenge handhaving van deze is geen goed Indisch leger bestaanbaar, een leger, bij hetwelk men in tijden van gevaar uit den aard der zaak zoovele der moreele hefboomen mist, die op de legers in constitutioneele landen zoo krachtig werken.

Eindelijk wilden wij u, ten zevende, onze denkbeelden mededeelen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

omtrent eene verbetering der krijgstucht onder de inlandsche militairen.

Een der hoofdoorzaken tot de vermindering daarvan ligt in het tegenwoordige gehalte van het inlandsche kader. De inlandsche officieren en korporaals hebben weinig begrip, doch ook weinig aandrift om hun gezag voortdurend te handhaven.

Voor het oog van het europeesche kader en de officieren doen sommigen hun best, maar beschouw ze in den dagelijkschen omgang met hunne minderen. Dan is het geheel anders. Zij laten zich door de soldaten „abang" (oudere broeder) noemen, veroorloven zich allerlei gemeenzaamheid en wij mogen er zeker van zijn dat er in het Javaansch heel wat onbetamelijks over ons gesproken wordt. Zij hebben te weinig ontzag bij de ondergeschikten, vooral onder de oudere soldaten, en langzamerhand ontwaart men, bij de gelijkheid van denkbeelden, ook een geest van gelijkheid van stand en positie, die schadelijk voor de krijgstucht is.

Hoort men wel eens van door inlandsche onderofficieren en korporaals gemaakte rapporten over vergrijpen van hunne onderschikten? zoo ja, dan is het toch zeldzaam; integendeel, wij houden ons overtuigd dat — behoudens enkele uitzonderingen, want we hebben ook eenige flinke onderofficieren, — velen het kwaad bedekken, dat is stijven.

Gelooft ge niet dat het inlandsche kader weet of weten kan, hetzij eigen ervaring of door tusschenkomst der vrouwen, waar het kleine equipement blijft, dat in de groote garnizoenen bij duizende stuks 's jaars verkocht wordt? Doch de meerderen spelen dikwijls zelf met hunne onderhoorigen en ik ben zeker dat menig stuk goed verkocht is om de speelschuld aan sergeant *a* of korporaal *b* te voldoen; men komt door de bij den inlander als ingeboren halstarrige ontkenning van misdrijven maar zelden achter de waarheid.

Wij schrijven dien toestand van het inlandsche kader grootendeels toe aan het volslagen gemis aan vooruitzicht om het nog verder dan sergeant te brengen.

Een vlugge javaan, die op zijn 18e jaar in dienst treedt, kan bijv. op zijn 24e jaar sergeant zijn; hij is vol leven en ambitie zoolang hij dien graad nog voor zich heeft, doch het eenmaal zoover gebracht hebbende, is de verdere weg geheel afgesloten en heeft hij het weinig aanlokkelijk vooruitzicht een twintigtal jaren, tot aan zijn gagement, in dezelfde positie te blijven, zonder hoop op vermeerdering van tractement of verhooging van rang. Hij creëert zich

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

behoeften en verveelt zich na verloop van weinige jaren; de kwade neigingen komen voor den dag, en ziedaar een sergeant in naam, maar niet in de daad.

Zou het niet mogelijk zijn eene betere toekomst voor den oppassenden en flinken inlandschen sergeant te scheppen?

Het vooruitzicht op den officiersrang is niet aan te raden. Door de ondervinding geleerd, heeft men sedert jaren getracht, om de kans om officier te worden bij de inlanders zooveel mogelijk te beperken en daartoe bestonden en bestaan zeker nog goede redenen.

Door eene in vroegere jaren aangenomene formatie gedwongen, heeft men in het laatst in 1861 bij het garnizoens-bataillon der stad Batavia weder eenige inlandsche luitenants aangesteld Toen het bataillon opgeheven werd, zat men er mede en men heeft toen die officieren over forten en ganrizoenen verdeeld waar zij, om het zoo te noemen, het minste kwaad konden doen.

Behalve dat men de diensten van inlandsche officieren, *behoudens enkele eervolle uitzonderingen*, op luttel prijs kan stellen, komt het ook onraadzaam voor, dat korps uit te breiden. De geschiedenis van den Britsch-Indischen opstand is daar, om aan te toonen hoeveel waarde de inlandsche officieren in dat geval gehad hebben; hoe weinigen hebben zich daar naar eed en plicht gedragen; het meerendeel was te zwak of te laf, om in tijd van nood het gezag te doen gelden of de minderen tot hun plicht terug te brengen.

Wij stellen ons niet veel beters van de onze voor. Het zou eerder overweging verdienen, per bataillon een inlandsch adjudant-onderofficier aan te stellen; dit denkbeeld is onlangs hier besproken en schijnt ons toe, wel der aandacht waardig te zijn. Hij zoude met de theoriën en het toezicht op het inlandsch kader en de africhting der inlandsche recruten kunnen worden belast.

Als er echter maar een per bataillon wordt aangesteld, is het vooruitzicht, om mettertijd die plaats te vervullen, voor de 16 inlandsche sergeanten van het korps wellicht niet aanlokkelijk genoeg, om het vereischte effect daar te stellen.

Wij wenschten daarom per inlandsche kompagnie — ook de europeesche kompagniën zouden daarin moeten deelen — en wel onder de 4 sergeanten een graad gecreëerd te zien, die de emulatie opwekt en het gevoel van eigenwaarde vleit.

In Engeland wordt per kompagnie infanterie een sergeant, die boven de anderen door goed gedrag en ijver uitmunt, na een bepaald aantal dienstjaren tot „colour sergeant" (vaandelsergeant) aan-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gesteld. Deze heeft zes stuivers hoogere soldij en een bijzonder distinctief boven de chevrons (een vaandel ondersteund door twee gekruiste zwaarden); zij worden altijd bij het vaandelpeloton ingedeeld.

Men zou zulks ook hier kunnen invoeren, geven den vaandelsergeants, bijv. een dergelijk gouden distinctief, afzonderlijk logies, dat wij trouwens voor alle inlandsche onderofficieren zouden wenschen, 10 cents soldij per dag meer, en bovendien ook bij de inlanders het vooruitzicht op den rang van onder-adjudant.

Wij durven verzekeren, dat er een gewenschte naijver onder het inlandsch kader zal ontstaan, die niet anders dan ten goede op het gehalte van het inlandsch element zal terugwerken.

De garnizoens-bataillons en kompagniën hebben geen vaandel, hooren wij zeggen, doch dit schaadt niet; deze troepen hebben, ook zonder dat, in tijden van nood uitstekende diensten bewezen; men verdedigt zijn post waar de hollandsche kleuren waaien of neemt de vlag bij excursiën tegen den vijand toch steeds mede, vaandelsergeanten zijn ook daar op hunne plaats.

M. H., ten slotte nog een enkel woord over de exercitiën en het stilstaan in de gelederen; wij hooren door geachte officieren wel eens beweren, „dat, zoo de soldaten maar loopen en schieten kun„nen, het overige van minder gewicht is; — het succes onzer expe„ditiën zit in de beenen der soldaten, die mooie handgrepen en „dat stilstaan is paradecultuur; te velde doet de soldaat het toch „niet zoo, enz."

Wij waarschuwen in bescheidenheid tegen het te veel toegeven aan dat beginsel. Is er veel van aan, dat de goede uitslag onzer expeditiën voor een groot deel in de marschvaardigheid, de vlugheid van bewegingen en het onvermoeide vooruitgaan onzer troepen gelegen is, het is niet minder waar, dat de krijgstucht voor het voornaamste deel tot den goeden afloop der krijgsbewegingen moet medewerken, en een der grondslagen daarvan wordt gevonden in de stiptheid, de nauwkeurige opvolging van bevelen onder de wapenen.

Geeft men daar reeds aan een' geest van onverschilligheid toe, ge kunt er zeker van zijn, dat de soldaat in de chambrée en overal elders, daarmede nog erger voortgaat; hem bevalt wel zekere losheid, zekere vrijheid, doch in het gelid moet hij die missen; dáár is het de chef, die hem met een wenk, een kort bevel moet kunnen besturen om hem in beslissende oogenblikken tot de overwinning te leiden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het stilstaan is steeds het kenmerk van een goed gedisciplineerden troep geweest, al behoeven wij nu niet t rug te keeren tot de automatische nauwkeurigheid der vorige eeuw; — ook hier schaden de uitersten in ieder opzicht.

Wij eerbiedigen de waarheid, die in de navolgende regels ligt:

„Le silence observé dans les rangs et considéré comme moyen „d'attention et de simultanéité déja vanté du temps d'Homère est „encore et sera toujours un témoignage de discipline."

En nu, Mijne Heeren, mijne taak loopt ten einde; niet omdat het onderwerp uitgeput is of de behandeling zoo volledig als ik dit zelf wenschte; er ontbreekt aan de uitwerking der denkbeelden nog veel, dat ik gaarne zag aangevuld; doch ik mag niet meer van uwe aandacht vergen.

De militaire wetenschap stelt bovendien zooveel eischen, dat men gevaar loopt, zich te lang met hetzelfde onderwerp bezig te houden.

Mocht mijn opstel strekken om den goeden militairen geest levendig te houden, dan zal ik mijn pogen reeds genoeg beloond achten. Voor beter oordeel en billijke terechtwijzing heb ik steeds een open oor.

Wij officieren, die elk oogenblik geroepen kunnen worden, en ook ten allen tijde gereed zijn, als 't noodig is, ons bloed en leven voor den staat te offeren; die in het gevecht, om het verlies van ons vaandel of van een gewaardeerden chef, ons leven niet zullen achten, die waar het de verovering van eene vijandelijke sterkte, de vernietiging der vijandelijke macht geldt, ons met toewijding aan het hoofd onzer soldaten zullen stellen en vooruitstormen, ondanks de kogels, die naast en achter ons maaien, wij moeten den militairen geest opwekken en onderhouden.

Aan ons, de mannen van wapenen, die voortdurend aan voorbeelden van grootheid van ziel ter navolging worden herinnerd, (*) aan ons is ook in het stille vredesgarnizoen in de eerste plaats het bewaren van een goeden krijgsgeest toevertrouwd, om in gewichtiger omstandigheden onzen verheven plicht te kunnen doen.

Een roemvol verleden, het gunstig oordeel van een', ook door zijne geboorte, edele soldatenfiguur, van den Hertog van Saxen-Weimar bij het neêrleggen van het kommando van het indisch leger; dat oordeel, de herhaalde vleiende betuigingen van Vorst en verte-

(*) De voorlezing van dit opstel had plaats in het kampement, „Goegoer Malintang" genaamd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

genwoordiging, als het pas geeft van de krijgstucht en plichts betrachting bij ons leger te spreken; dat alles noodzaakt ons tot betrachting der spreuk: *„Noblesse oblige."*

Dat bewustzijn is het alleen, dat mij genoopt heeft en mijne pen bestuurd, om naar mijne overtuiging een woord van waarheid te spreken.

Ik eindig met de woorden van den kapitein Blondel in zijne brochure: *„coup d'oeil sur les devoirs et l'esprit militaires"*, woorden, die ik op mijzelf toepas:

„L'auteur n'a pas eu l'orgueilleuse prétention de faire une leçon à ses camarades;"

mocht ik, zooals hij, er bij kunnen voegen:

„Sa pensée se sera rencontrée sans doute avec celle d'un grand „nombre d'entre eux."

J. F. HAUS.

Padang Pandjang, Mei 1871.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

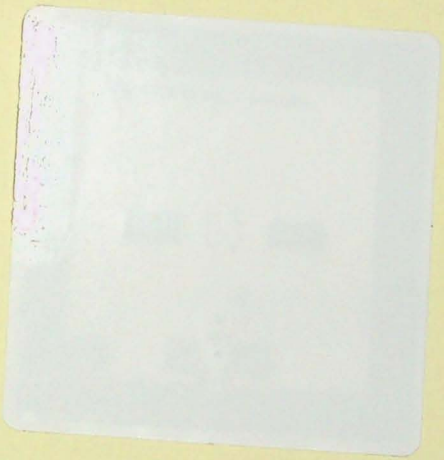

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA